

zelena istra

U Puli, 26. veljače 2007.

RH – IŽ

Grad Rovinj

Upravni odjel za prostorno i urbanističko planiranje i izgradnju objekata

Odsjek za prostorno i urbanističko planiranje i geodetske poslove

Trg Matteotti 2

52210 Rovinj

Predmet:

PRIMJEDBE NA STUDIJU UTJECAJA NA OKOLIŠ CILJANOG SADRŽAJA ZA ZAHVAT IZGRADNJE MAGISTRALNOG PLINOVODA VODNJAN-UMAG

1. NIJE PROVEDENA OBAVEZNA PROCJENA UTJECAJA ZAHVATA ZA PRIRODU – POSTUPAK PROCJENE UTJECAJA NIJE PROVEDEN PREMA ZAKONU

Pravilnikom o procjeni utjecaja zahvata za prirodu (NN 89/07) propisano je da se procjena utjecaja zahvata za prirodu provodi u sklopu procjene utjecaja na okoliš u situacijama kada je posebnim propisom obavezna provedba procjene utjecaja na okoliš (čl.4. Pravilnika).

Osim toga, prema članku 3. Pravilnika o ocjeni prihvatljivosti zahvata za prirodu "ocjena je obvezna za planirani zahvat u prirodu koji sam ili s drugim zahvatima može imati bitan utjecaj na ekološku mrežu."

Štetni utjecaji koje planirani zahvat izgradnje plinovoda može imati na područje ekološke mreže u tekstu se dijelu Studije utjecaja na okoliš nisu analizirali. Stoga je potrebna znanstvena analiza koju je moguće realizirati jedino izradom studije prihvatljivosti planiranog zahvata za prirodu. Njome bi se temeljitije istražili mogući štetni učinci na područje ekološke mreže, te bi se odredile mjere ublažavanja štetnih utjecaja kao i rokovi provedbe istih. Naročito je manjkav dio koji se odnosi na podmorje Limskog kanala.

U popisu izvora podataka na kraju teksta Studije nisu navedena dva važeća zakonska propisa, Pravilnik o ocjeni prihvatljivosti zahvata za prirodu i Uredbu o ekološkoj mreži, što dovodi do zaključka da ih autotri Studije i nisu uzeli u obzir (u popisu su navedeni svi stariji zakonski propisi koji reguliraju područje procjene utjecaja na okoliš i zaštite prirode, ali ne i oni usvojeni tijekom 2007).

Obrazloženje primjedbe:

Nedostajući dijelovi Studije utvrđeni su Pravilnik o ocjeni prihvatljivosti zahvata za prirodu:

opis utjecaja zahvata na ekološku mrežu i mjere zaštite moraju sadržavati:

- detaljan opis predvidljivog samostalnog utjecaja zahvata na područje ekološke mreže,
- detaljan opis skupnih utjecaja zahvata (već izvedeni, u tijeku i/ili planirani) na područje ekološke mreže,
- detaljan opis utjecaja zahvata na optimalne uvjete staništa,
- detaljan opis štetnih utjecaja zahvata na ciljeve očuvanja ekološke mreže, njezin integritet i povezanost s drugim dijelovima ekološke mreže,
- promjene značajki ekološke mreže koje mogu nastati izvođenjem zahvata,
- prijedlog mjera ublažavanja štetnih utjecaja zahvata,
- način, vremenski period i izvođači mjera ublažavanja štetnih utjecaja zahvata na područje ekološke mreže,
- procjena troškova provedbe mjera ublažavanja s troškovnikom ovjerenim od sudskog ili drugog ovlaštenog vještaka.

Zaključci provedene gore opisane analize utjecaja zahvata moraju sadržavati ne samo opis utjecaja zahvata na područje ekološke mreže, nego i mjere ublažavanja štetnih utjecaja zahvata s rokovima provedbe, kao i program praćenja očuvanja povoljnog stanja područja ekološke mreže u području utjecaja zahvata (monitoring), popis organizacija, tijela i ustanova uključenih u izradu Studije, izvore podataka i metode prikupljanja podataka. Sve te informacije Studija na javnom uvidu ne sadrži; **pitanje je kako je Komisija uopće dala suglasnost da Studija dođe na javni uvid bez tih obaveznih elemenata.**

Zbog svega navedenog se provođenje ocjene prihvatljivosti zahvata za prirodu nameće kao neizostavna i samostalna faza prilikom planiranja velikih projekata poput izgradnje plinovoda, koji bi mogli prouzročiti trajne i nepopravljive štete na područjima ekološke mreže.

Ako se na području planiranog zahvata nalazi stanišni tip ili stanište biljne, gljivlje, ili životinjske vrste koje su zaštićene na temelju međunarodnih akata i drugih propisa, čak se i prevladavajući javni interes može odnositi samo na zaštitu zdravlja ljudi i javnu sigurnost ili na uspostavljanje bitno povoljnijih uvjeta za prirodu.

Evo samo nekih primjera (citat iz Studije):" Najbrojnija skupina kraljevnjaka su ptice (Aves), koja je na širem području izgradnje plinovodnog sustava Pula - Umag zastupljena sa 90 vrsta, koje su predstavnice 32 porodice. Najzastupljenija je porodica sokolova (Falconidae), koja broji 11 vrsta, a svi predstavnici ove porodice vrlo su ugroženi i nalaze se na popisu strogo zaštićenih vrsta životinja prema Bernskoj konvenciji (NN 6/00) i prema Pravilniku o proglašavanju divljih svojti zaštićenima i strogo zaštićenima (NN 7/06)."

Ili:" Na području utjecaja planiranog plinovoda prisutni su tipovi staništa koji se nalaze u Direktivi o staništima (92/43/EEZ), a i u Hrvatskoj su na popisu ugroženih i rijetkih stanišnih tipova koji zahtijevaju provođenje mjera očuvanja (NN 07/06)."

Ili: "Tijekom izgradnje plinovoda izrazito negativan utjecaj očekuje se na podzemnu faunu, jer se planiraju iskopi u krškom terenu, te se očekuje nailazak na speleološke objekte i staništa podzemne faune, koja je sva strogo zaštićena prema Pravilniku o proglašavanju divljih svojti zaštićenima istrogo zaštićenima (NN 7/06). To područje obiluje speleološkim objektima, koji su ujedno i vrijedna podzemna staništa. "

Bez obzira što se u Studiji navodi značajan negativni utjecaj na mnoge strogo zaštićene vrste i rijetka i ugrožena staništa, nigdje se ne spominju kompenzacijski uvjeti (uvjeti čijom se uspostavom osigurava ponovno ispunjavanje ciljeva očuvanja ekološke mreže, njezina integriteta, povezanosti i očuvanja vrijednosti zbog kojih je područje proglašeno ekološkom mrežom. Oblici kompenzacijskih uvjeta određeni su člankom 39. Zakona o zaštiti prirode .

Studijom nije poštivano ni načelo predostrožnosti koje zahtijeva da se (u postupku ocjene prihvatljivosti zahvata za prirodu) prednost daje ciljevima očuvanja ekološke mreže kada se ne mogu sa sigurnošću utvrditi štetni utjecaji planiranoga zahvata.

I, na kraju, zaista je smiješan, kada se sve zaštićene vrste na području utjecaja plinovoda uzmu u obzir, Program praćenja stanja okoliša (monitoring) - Praćenje stanja tijekom izvođenja zahvata koje se odnosi na faunu. Mjere glase: "Za vrijeme svih predviđenih iskopa osigurati kontinuirani biospeleološki nadzor i kontrolu stanja vlažnih staništa.". I to bi bile sve potrebne mjere.

2. NISU PROVEDENE KONZULTACIJE S USTANOVAMA I STRUČNIM ORGANIZACIJAMA ZA ZAŠTITU PRIRODE

Premda se u Studiji navodi izrazito negativan učinak zahvata na zaštićena područja prirode, na strogo zaštićene i zaštićene vrste te na ugrožena i rijetka staništa, prilikom njene izrade nisu konzultirane ustanove i organizacije u RH koje se bave zaštitom prirode poput Državnog zavoda za zaštitu prirode, Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode u Istarskoj županiji, Hrvatskog ornitološkog društva itd.

Stoga se nameće logični zaključak da izrađivač Studije i nije mogao procijeniti vrstu i obujam utjecaja, budući da nikakva analiza ili istraživanje na terenu nije provedeno (podaci su isključivo iz literature, pretpostavljamo). Upada u oči razlika u tretmanu kulturno - povijesne baštine i zaštićenih prirodnih vrijednosti: dok je za prvu za potrebe izrade studije Arheološki muzej Istre napravio arheološku reambulaciju cijele trase (dopunjavanje i ispravljanje planova na terenu, snimanje postojećeg stanja), za drugu nije čak ni obaviješten Državni zavod za zaštitu prirode. Predstavnici Zavoda trebali su, u suradnji s drugim stručnjacima, obići cijelu trasu plinovoda i na taj način utvrditi npr. staništa i moguće utjecaje. Zaista je

neshvatljivo da se među vanjskim suradnicima izrađivača Studije nalazi Arheološki muzej Istre, a da među njima nema i Državnog zavoda za zaštitu prirode i JU Natura Histrica.

Molimo da nam odgovorite zašto Komisija za ocjenu utjecaja na okoliš nije, prema čl. 16 (3) zatražila dodatna stručna mišljenja potrebna za ocjenu utjecaja na okoliš, budući da je Studijom utvrđen, a ne i analiziran značajno negativni utjecaj na 104 strogo zaštićene vrste, 59 zaštićenih vrsti i 13 rijetkih i ugroženih staništa, na krško područje od međunarodnog značaja, na vrijedne speleološke objekte, na posebni rezervat u moru Limski kanal i na ušću rijeke Mirne u statusu ornitološko-zoološkog rezervata, pod zaštitom prema Zakonu o zaštiti prirode, Pravilniku o vrstama stanišnih tipova, karti staništa, ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima te o mjerama za očuvanje stanišnih tipova, Pravilnikom o proglašavanju divljih svojti zaštićenim i strogo zaštićenim, Pravilnikom o ocjeni prihvatljivosti zahvata za prirodu, Uredbom o proglašenju ekološke mreže, te prema EU Direktivama o pticama i staništima.

U razgovoru s predstavnicom Državnog zavoda za zaštitu prirode saznali smo da s projektom nisu uopće upoznati (mi smo ih obavijestili gdje mogu pronaći cjeloviti tekst Studije o utjecaju plinovoda na okoliš), što nije u skladu sa zakonskim propisima koji nalažu ocjenu prihvatljivosti zahvata za prirodu za koju su oni nadležni. Molimo da nam odgovorite kako ste na javni uvid mogli dati Studiju koja nije izrađena prema važećim propisima?

3. STUDIJA JE NEPOTPUNA I PREMA PRAVILNIKU O PROCJENI UTJECAJA NA OKOLIŠ

Prema Pravilniku o procjeni utjecaja na okoliš (NN 59/2000 + izmjene i dopune 136/2004), članak 5., studije utjecaja na okoliš, između ostalog, moraju sadržavati sljedeća poglavlja:

- opis odnosa nositelja zahvata s javnošću prije izrade studije,
- analizu koristi i troškova zahvata,
- prijedlog najprihvatljivije varijante zahvata u pogledu utjecaja na okoliš s obrazloženjem (pregled mogućih lokacija i područja utjecaja zahvata, usporedba utjecaja na okoliš za sve razmatrane lokacije tijekom gradnje i korištenja zahvata, usporedba procjene troškova realizacije zahvata na različitim lokacijama, obrazloženje razloga za izbor najprikladnije lokacije zahvata),
- prikaz planiranog načina suradnje nositelja zahvata s javnošću tijekom i nakon realizacije zahvata,

a te dijelove Studija za plinovod nema.

Pravilnikom je, također, utvrđeno da "zaključak studije mora sadržavati obrazloženje najprihvatljivije varijante zahvata"

Usmeno obrazloženje predstavnika i izrađivača Studije na javnoj raspravi održanoj u Rovinju na pitanje zbog čega nije analizirano više varijanti trase plinovoda (trasa istočnije od predložene zaobišla bi zaštićene dijelove Limskog kanala i ušća rijeke Mirne), nego samo jedna, nije prihvatljivo. Prema njima, samo jedna mogućnost trase analizirana je jer je upravo ta ucrтана u važeće prostorne planove. To ne bi smio biti ograničavajući faktor jer su i do sada prostorni planovi mijenjali po potrebi.

Međutim, sam tekst iz Studije demantira to obrazloženje dano građanima na javnoj raspravi! U tekstu stoji: "Uvidom u postojeću prostorno plansku dokumentaciju, dolazimo do zaključka da predmetna trasa magistralnog plinovoda nije usklađena s Prostornim planom Istarske županije, a djelomično je usklađena s dokumentima prostornog uređenja nižeg reda.. Trasa dionice magistralnog plinovoda Vodnjan – Umag definirana je Idejnim rješenjem magistralnog plinovoda Vodnjan-Umag DN300/50, koje je izradila tvrtka PlinaCRO d.o.o u veljači 2007. Isto Idejno rješenje korišteno je za usklađivanje Prostornog plana Istarske županije i prostornih planova gradova i općina s predmetnom trasom. Procedura izmjene i dopune Prostornih planova uređenja gradova i općina i Prostornog plana Istarske županije je još uvijek u tijeku."

To znači da su se ipak prostorni planovi usklađivali s idejnim rješenjem PlinaCROa, a ne obrnuto. Je li obmanjivanje javnosti na javnoj raspravi dopušteno? Ako nije, kako se sankcionira?

Dakle, postojala je samo jedna varijanta idejnog rješenja i temeljem nje se tražila prenamjena prostornih planova prije nego što je utvrđen njen utjecaj na okoliš.

Molimo da nam se odgovori zašto je analizirana samo jedna varijanta trase plinovoda, kada će ona dovesti do pogubnog utjecaja na prirodu i okoliš? Uvjereni smo da postoji i bolja varijanta izmještanja trase van zaštićenih područja prirode. istočnijom trasom bi se omogućila i plinifikacija velikih mjesta poput Kanfanara i Zminja.

4. NIŠTA NOVO – IZOSTALO INFORMIRANJE I KONZULTIRANJE S GRAĐANIMA KOJI ĆE BITI POD UTJECAJEM PLINOVODA

U Studiji stoji pod "C.3 OPIS ODNOSA NOSITELJA ZAHVATA S JAVNOŠĆU: Plinacro d.o.o. svoju suradnju i informiranje javnosti provodi putem obavješćivanja o stanju okoliša tijekom i nakon realizacije zahvata (gradnje i korištenja plinovoda) putem medija te putem vlastite web stranice (www.plinacro.hr). U tom smislu vodi politiku transparentnosti i otvorenosti za javnost. Na taj način je u svakom trenutku moguće dobiti točnu i pravovremenu informaciju od strane odgovornog osoblja za odnose s javnosti unutar Plinacro."

Drugim riječima to znači da se "suradnja" namjerava provoditi tijekom i nakon realizacije zahvata, tj. nakon što se zahvat lokalnoj zajednici nametne bez konzultacija i bilo kakve suradnje. A opis odnosa s javnošću prije izrade studije, koji traži Pravilnik o PUO? Ne postoji.

Iz Studije: "Ukupno u Istarskoj županiji živi oko 856 stanovnika na području koje se smatra zonom utjecaja magistralnog plinovoda, i to uglavnom u manjim naseljima seoskog tipa s malim udjelom obrta, bez prisustva industrijskih objekata."

Je li tih 856 stanovnika upoznato s namjerom izgradnje plinovoda? U novinama je objavljena mala obavijest da je javi uvid u tijeku i to, kao i obično, postaje alibi za izvršeno "sudjelovanje javnosti". U Rovinju na javnoj raspravi je bilo oko 5 ljudi, u Umagu vjerojatno isto.

Zadovoljiti formu javne rasprave najdalje je domet kako investitora, tako i izrađivača studija utjecaja na okoliš i tijela nadležnih za procjenu utjecaja na okoliš. I dalje među njima vlada pogrešno uvjerenje je postupak procjene utjecaja na okoliš fundamentalno tehnički, a da je sudjelovanje javnosti marginalni dodatak. Takav način odlučivanja, naravno, ne vodi računa o javnom interesu, interesu lokalne zajednice, transparentnosti odlučivanja i nužnosti za demokratskom procedurom. Stručnost tako postaje izgovor za izostanak odgovornosti prema građanima.

Zar ne bi svi ti stanovnici trebali biti upoznati barem sa sljedećim: "Obzirom da, na trasi planiranog plinovoda postoji nekoliko lokacija, na kojima se uglavnom nalaze stambeni objekti...usuglašeno je planiranje predmetnog regionalnog plinovoda uz primjenu hrvatskih propisa kao i propisa razvijenih europskih zemalja, za izgradnju plinovoda u izgrađenim naseljenim područjima. Time će se izbjeći eventualna potreba za uklanjanjem objekata." - što znači da će im se plinovod graditi uz domove.

Trebali bi biti upoznati i s mjerama ublažavanja posljedica ekološke nesreće navedenima u Studiji poput: "...obavješćavanja zdravstvene službe, medicinskih ekipa hitne pomoći, domova zdravlja, Zavoda za javno zdravstvo, provođenja mobilizacije postrojbi civilne zaštite i postrojbi Oružanih snaga RH, obavješćavanja javnosti i davanja egzaktnih uputa koje moraju biti navedene u Operativnom planu intervencija, provođenja evakuacije stanovništva."

Zar nije neobično da se za jedan tako značajni zahvat u okoliš javnost pro-aktivno ni na koji način ne informira i ne izvrše konzultacije? Ne bi li to morao biti osnovni preduvjet i ne stoji li upravo taj zahtjev među obavezanim sadržajem SUO u Pravilniku o PUO? I dalje se nastavlja loša praksa pukog zadovoljavanja forme javnog uvida predviđenog zakonom. **Pozivamo članove i članica Komisije da započnu s boljom praksom i da produže rok javnog uvida i rasprave o tom zahvatu s tako značajnim utjecajem na okoliš i narede naručitelju i izrađivaču Studije da obavi smislene konzultacije sa stručnom i zainteresiranom javnošću.**

Zaključak

Nije jasno zašto je Komisija za ocjenu utjecaja na okoliš donijela odluku o cjelovitosti i stručnoj utemeljenosti Studije i stavila ju na javni uvid kada Studija ima sve gore naveden nedostatke?

Zbog svih gore navedenih nedostataka Studiju utjecaja na okoliš ciljanog sadržaja za zahvat

izgradnje magistralnog plinovoda Vodnjan-Umag ne može se usvojiti u prezentiranom obliku. Potrebno ju je najprije uskladiti s važećim zakonskim propisima odnosno ispuniti sve uvjete koje propisuje Pravilnik o procjeni utjecaja na okoliš i Pravilnik o ocjeni prihvatljivosti zahvata za prirodu.

I ne radi se samo o nepotpunoj Studiji utjecaja na okoliš, koja na čak 365 stranica navodi dobrim dijelom i potpuno nevažne detalje podataka (važeća prostorno-planska dokumentacija opisuje se od str. 20 do str. 124!! - radi se uglavnom o citatima iz prostornih planova gradova i općina koji se nalaze na trasi plinovoda ili, na primjer, iscrpan opis meteoroloških uvjeta), nego je i **sažetak za javnost vrlo loš** jer ne daje osnovne informacije potrebne za shvaćanje zahvata i njegovih posljedica. Stoga vam u privitku ovih primjedbi dostavljamo primjer sažetka napravljenog za potrebe postupka PUO izgradnje pruge u Škotskoj. Uvjerit ćete se kako je moguće u sažetom obliku na 20 stranica javnosti na jednostavan i razumljiv način objasniti o čemu se radi : zašto se zahvat radi, koje su koristi od njega, koje su mu alternative i utjecaj alternativa na okoliš (uključujući i mogućnost da se zahvat uopće ne napravi), na koji su način u prethodnoj fazi provedene konzultacije s javnošću i koji je njihov rezultat, društveno-ekonomski utjecaj, kumulativni utjecaji i, na kraju, informacija o tome gdje se mogu dobiti besplatni primjerci cijele Studije a gdje se mogu kupiti, informacije o samo proceduri procjene utjecaja na okoliš).

Iz sažetka koji nam je priredio izrađivač Studije nije uopće jasno, npr., koliko će domaćinstava u Istri dobiti plin. Hoće li Kanfanar i Žminj dobiti plin ili ne? Umjesto toga, pod "svrhom poduzimanja zahvata" navodi samo " provedba plinifikacije zapadnog dijela Istarske županije".

Za Upravni odbor Zelene istre,

Dušica Radojčić

Projekt "Mobilizacija javnosti za sudjelovanje u procedurama procjene utjecaja na okoliš" financira EUROPSKA UNIJA. Za sadržaj ovog materijala odgovara isključivo Zelena Istra. Navedena stajališta ni u kojem slučaju ne odražavaju stavove Europske unije. The project "Mobilisation of the Public for Participation in the Environmental Impact Assessment" is funded by the EUROPEAN UNION. The content is the sole responsibility of Zelena Istra and can in no way be taken to reflect the views of the European Union."